

Razumkov
centre

УКРАЇНА: ВІД ВІЙНИ ДО МИРУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ

Аналітичні оцінки
Січень 2025

I.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА ОБОРОНА: ГОЛОВНІ ПОДІЇ, ПРОЦЕСИ, ТЕНДЕНЦІЇ

Протягом січня 2025 р. тривали інтенсивні бойові дії, але загальна ситуація та основні тенденції перебігу конфлікту не зазнали суттєвих змін, порівняно з попередніми місяцями. Попри безперервний «повзучий наступ» протягом майже 15 місяців, російське військове командування не досягло ні оперативного прориву фронту, ні мінімальних цілей із виходу на адміністративні кордони Донецької обл. та витіснення українських сил з території курської обл.

Зі вступом на посаду новообраного Президента США, Д. Трамп визначив новий горизонт припинення російсько-української війни (100 днів), але наразі існують лише здогадки стосовно можливих кроків нової адміністрації з примушення росії до компромісів.

БОЙОВІ ДІЇ

Інтенсивність бойових дій у січні 2025 р. дещо зменшилася — близько 5 000 бойових зіткнень — порівняно з піковими показниками листопада (5 205) та грудня 2024 р. (6 247). Попри значні втрати, російська армія все ще має змогу генерувати достатню кількість живої сили для забезпечення тактики «м'ясних штурмів». Найбільш напружена ситуація фіксувалася на Покровському напрямку, де було сконцентровано 44% усіх російських атак у січні. Примітно, що у зоні курської операції відбулося «лише» **13% бойових зіткнень**, частка керованих авіаційних бомб (КАБ), скинутих російськими літаками на територію курщини, сягає майже **30%** в окремі дні. До речі, офіційний представник адміністрації курської обл. **оцінив розмір збитків**, внаслідок шести місяців бойових дій, у 750 млрд руб. (\$7,5 млрд), що дорівнює семи річним бюджетам області. Попри об'єктивні застереження стосовно достовірності оцінок, такі заяви є підтвердженням аргументів стосовно доцільності перенесення бойових дій на територію противника. Окрім

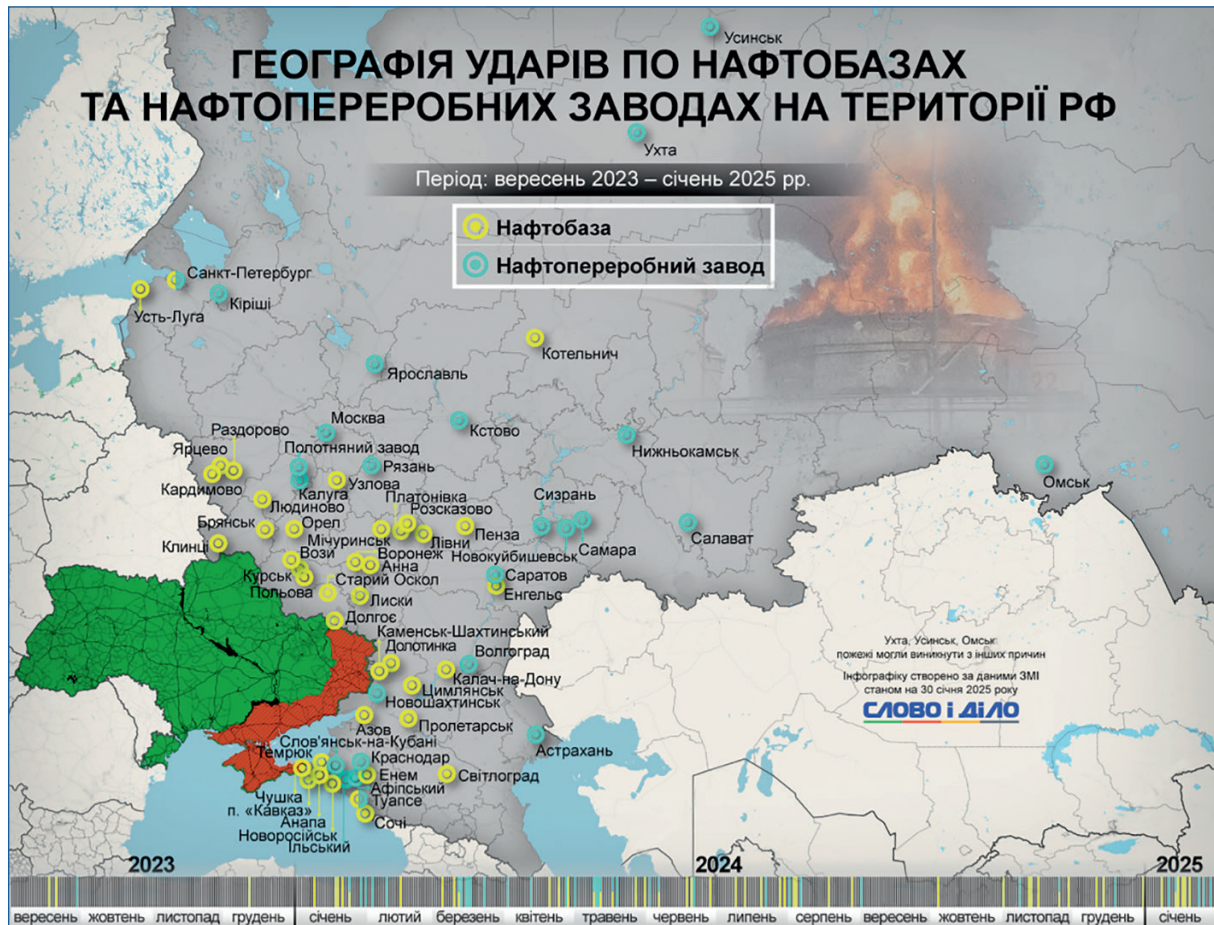
фінансових збитків і руйнувань, спричинених переважно інтенсивним застосуванням російської артилерії та авіації, наслідком бойових дій стала гуманітарна криза регіонального масштабу, через неспроможність російської влади забезпечити організовану евакуацію власних громадян із території бойових дій і впоратися з появою десятків тисяч біженців.

Північнокорейські військові з середини січня, схоже, були виведені з лінії бойового зіткнення, імовірно, з огляду на суттєві **втрати**. Наразі не відомо чи будуть солдати КНДР надалі брати участь у бойових діях і, якщо так, то коли та якою буде їх чисельність.

Характер дій Сил оборони України (СОУ) у січні повністю відповідає ключовим пріоритетам **військової стратегії на 2025 р.**, оголошеної Міністром оборони України Р. Умеровим, під час січневої зустрічі у форматі «Рамштайн»:

- ✓ стабілізація лінії фронту;
- ✓ зміцнення обороноздатності;
- ✓ посилення захисту неба та морських шляхів;
- ✓ асиметрична відповідь на спроби агресора досягти переваги через масштаб.

Слід констатувати, що за підсумками першого місяця 2025 р., відсутні об'єктивні ознаки досягнення головного завдання — стабілізації фронту — в найближчій перспективі, а також зберігаються певні негативні тенденції (проблеми з мобілізацією, комплектацією та підготовкою резервів тощо) та з'являються у публічній площині проблеми, що несуть загрози обороноздатності (браковані боєприпаси, внутрішньовідомчі конфлікти). Водночас СОУ продемонстрували у січні зростаючі спроможності асиметричних

методів ведення війни (удари по російських нафтопереробних заводах, базах зберігання, об'єктах оборонної промисловості та критичної інфраструктури).

МИРНИЙ ПРОЦЕС

Зі вступом Д. Трампа на посаду Президента США значно активізувалося питання завершення російсько-української війни. Найгірші прогнози стосовно намірів Д. Трампа зупинити війну шляхом ослаблення підтримки України та примушення офіційного Києва до не вигідних компромісів, виглядають помилковими, принаймні станом на кінець січня 2025 р. Як стверджують джерела *The Independent*, глава Білого дому налаштований на зупинку війни вже «весною на сприятливих для України умовах». Після інавгурації, Д. Трамп **підтвердив наміри** завершити війну, висловив бажання зустрітися з путіним і закликав його укласти угоду найближчим часом, **пригрозивши** запровадити «високі податки, мита та санкції на все, що росія продає Сполученим Штатам та іншим країнам». Він також публічно підтвердив готовність В. Зеленського до переговорів.

Станом на кінець січня відсутні ознаки наявності у нової адміністрації чіткого плану врегулювання конфлікту, але у заявах представників його команди, постійно лунають **тези про необхідність поступок** з обох сторін, що може означати «заморожування» як лінії розмежування на момент угоди, так і перспектив вступу України в НАТО.

путін, судячи з останніх заяв, дійсно зацікавлений у переговорах з Д. Трампом, не демонструючи, водночас жодних ознак готовності до компромісів. Він та його оточення **наполягають**, зокрема, на поверненні до т. зв. «Стамбульських угод» — проекту ультиматуму 2022 р., яким від України вимагалися відмова від НАТО та від іноземної зброї, радикальне скорочення армії, надання офіційного статусу російській мові тощо.

Офіційна позиція України (Президента В. Зеленського) характеризується бажанням завершити війну у 2025 р., за умови неможливості юридичного визнання окупованих росією територій та отримання надійних гарантій безпеки як на короткотермінову, так і на довгострокову перспективу. Йдеться

про потребу розгортання вздовж лінії розмежування орієнтовно 200-тисячного контингенту миротворчих сил (забезпечення режиму припинення вогню) та набуття членства в НАТО (довгострокові гарантії безпеки).

За повідомленням *The Wall Street Journal*, Д. Трамп доручив своєму спеціальному представнику К. Келлогу **завершити війну за 100 днів**, що дає підстави для припущень про очікування, принаймні перших кроків до переговорів найближчими тижнями. Представники кількох країн (Швейцарії, Сербії) вже висловили готовність надати місце для зустрічі Д. Трампа з путіним. Відомо, також, що однією з тем телефонної розмови обраного Президента США Д. Трампа й очільника КНР Сі Цзіньпіна, 17-го січня, була війна рф проти України.

ПОЛІТИЧНІ РІШЕННЯ ТА ДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

15 січня Верховна Рада України продовжила дію воєнного стану та загальну мобілізацію з 8 лютого до 9 травня 2025 р. Також 15 січня набрали чинності **зміни до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»**, відповідно до яких, з вересня 2025 р. запроваджується обов'язкова базова загальновійськова підготовка (БЗВП) для студентів закладів вищої освіти, як компонент навчального процесу та аналог базової військової служби (БВС). БВС була запроваджена замість строкової служби новим Законом про мобілізацію, що набув чинності 18 травня 2024 р. БВС, на відміну від строкової служби, передбачає можливість громадянам віком 18-25 років самостійно обирати період проходження підготовки, а її тривалість під час воєнного стану – три місяці.

За повідомленнями ЗМІ, 10 січня Президент В. Зеленський, на засіданні ставки Верховного Головнокомандувача, ухвалив рішення про призупинення процесу формування нових бригад у СОУ та направлення поповнення виключно до чинних бригад. Це рішення, імовірно, було ухвалене через суспільний резонанс, викликаний висвітленням критичних проблем у новостворених бригад, на прикладі сформованої у травні 2024 р. 155 окремої механізованої бригади ЗСУ. Українські журналісти також **повідомляли** про наявність подібних проблем і в інших бригадах, зокрема, у 153-ї бригади, військовослужбовці

якої нарікають на: некомпетентне планування завдань та командування; нестачу досвідчених командирів; нестачу дронів та антидронових систем; брак запчастин для ремонту БМП Бредлі; недостатність часу на підготовку та злагодженість перед направленням у зону бойових дій. Одна з причин проблем новостворених бригад, **на думку журналістів**, полягає у хибності підходів вищого військового керівництва до формування резервів, коли замість доукомплектування діючих бригад, було ухвалене рішення про формування нових, без належного забезпечення їх комплектування, підготовки та застосування.

Ще однією, але не останньою, резонансною подією січня, стало затримання Державним бюро розслідувань (ДБР) двох генералів і полковника, на яких, схоже, збираються покласти всю відповідальність за втрату частини території Харківщини у травні 2024 р. **ДБР звинувачує** їх у «недбалому ставленні військової службової особи до служби, вчиненому в умовах воєнного стану, що спричинило тяжкі наслідки» та допущенні низки «інших помилок». Такі дії ДБР (**у взаємодії з СБУ за сприяння Міністерства оборони та командування ЗСУ**) викликали гостру негативну реакцію **українського політикуму, громадських активістів та у військовому середовищі**. Так, Комітет Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки на своєму засіданні 24 січня, одноголосно ухвалив рішення, в якому зазначено позицію Комітету стосовно «звинувачення окремих військовослужбовців старшого та вищого офіцерського складу Збройних сил України».

В опублікованій Комітетом **заяві** йдеться про ознаки вибіркового застосування норм права, про що свідчить виокремлення певних подій і осіб, на тлі відсутності належної та своєчасної правової оцінки інших подій та дій інших осіб; демонстративне застосування надмірно суворих запобіжних заходів до чинних військовослужбовців, відзначених державними нагородами за участь у відсічі збройній агресії, що де-факто в очах суспільства ставить знак рівності між особливо небезпечними злочинцями й людьми, які зі зброєю в руках боронили незалежність України. У заяві також згадується про законодавчо визначений під час дії воєнного стану бойовий імунітет, який передбачає можливість обґрунтованого звільнення військовослужбовців від кримінальної відповідальності.

Протягом січня розгорівся скандал навколо системи державних закупівель зброї, який не лише сколихнув українське суспільство, але й створив критичні ризики для обороноздатності держави. Йдеться про намагання керівництва Міністерства оборони встановити контроль над діяльністю формально незалежної Агенції оборонних закупівель (АОЗ). Станом на кінець місяця конфлікт лише загострився. [Суть конфлікту та реакція різних сторін](#) залишається однією з [гарячих тем](#) в українському інформаційному просторі.

МІЖНАРОДНІ ПОДІЇ (ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ)

9 січня відбулося 25-те засідання Контактної групи з питань оборони України у форматі «Рамштайн», під час якого обговорювалися заходи із задоволення нагальних потреб війни та розбудови довгострокових оборонних спроможностей України. Це було останнє засідання під головуванням глави Пентагону Л. Остіна, й наразі не відома подальша перспектива існування цього формату. Водночас, [за офіційними повідомленнями](#), Командування НАТО з безпекової допомоги й тренування для України (NSATU), створене за рішенням Вашингтонського саміту, вже частково перебрало на себе координацію військової допомоги для України та вийде з повною потужністю в лютому. Як зазначалося вище, Міністр оборони України Р. Умеров, під час засідання «Рамштайн», ознайомив партнерів із [військовою стратегією на 2025 р.](#)

27 січня Д. Трамп підписав указ про створення системи ППО «Залізний купол», з метою просування політики «миру з позицій сили». Окрім утилітарних цілей зміцнення захисту США від засобів повітряного нападу нового покоління, ця ініціатива, очевидно, стане однією із тем й елементом пакета домовленостей американо-російського діалогу з питань стратегічної безпеки. Подібний проект, у 1980-х рр., в рамках ініційованої Президентом Р. Рейганом програми «Стратегічної оборонної ініціативи» («зоряні війни»), не був реалізований з технологічних і фінансових причин, але «втягнув» кремль у гонитву озброєнь, що стало однією із причин колапсу радянської економіки. Ще одним «стимулом» для подальшої мілітаризації російського бюджету може стати активне

обговорення керівниками НАТО необхідності збільшення витрат на оборону. Генсек НАТО М. Рютте, зокрема, [у своєму виступі](#) на Всесвітньому економічному форумі в Давосі, визнав справедливість попередніх відповідних вимог Д. Трампа до європейських союзників, наголосив на «економічній» доцільності посилення підтримки та неприпустимості поразки України, що коштуватиме Альянсу, в майбутньому, «трильйони» на стримування росії.

Ізраїль, імовірно, міг передати Україні партію ракет до системи Patriot, або ж частину зброї російського виробництва, захопленої під час бойових дій на Близькому Сході. За [інформацією](#) моніторингового центру OSINTdefender, кілька американських військово-транспортних літаків C-17 здійснили рейси з Ізраїлю до польського м. Ряшів, де розташований ключовий логістичний вузол для військової допомоги Україні. Офіційно Ізраїль не підтвердив цю [інформацію](#), що характерно для їх комунікаційної політики у сфері безпеки.

26 січня стався черговий [інцидент](#) із пошкодженням підводного кабелю у Балтійському морі, внаслідок «зовнішнього впливу». Наступного дня Швеція офіційно повідомила про затримання судна Vezhen (під прапором Мальти), що кількома днями раніше вийшло з російського порту усть-луга, й, в момент пошкодження кабелю, курсувало між Готландом і Латвією. Слід зазначити, що цей інцидент стався вже після ухвалення рішення про запровадження місії НАТО «Балтійський вартовий» (Baltic Sentry) для патрулювання та охорони підводної інфраструктури.

16 січня Прем'єр-міністр К. Стармер і Президент В. Зеленський підписали [Угоду про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії](#). Угода охоплює такі сфери, як: оборона, наука, енергетика та торгівля, а також є компонентом гарантій безпеки. Слід зазначити, що рік тому, 12 січня 2024 р., була підписана двостороння Угода про [співробітництво у сфері безпеки](#).

13 січня Президент України В. Зеленський і Президент Франції Е. Макрон [обговорили](#) французьку ініціативу, стосовно можливого розміщення іноземних військових

контингентів в Україні, як компонентів гарантій безпеки та інструменту примушення росії до миру. Президент Е. Макрон неодноразово натякав на можливості розгортання французького контингенту в Україні, у форматі тренувальної чи миротворчої місії, або ж — у разі прориву фронту — для заміщення українських підрозділів на кордонах з білоруссю та Придністров'ям. За повідомленням [Intelligence Online](#), Франція, восени 2024 р., провела таємні 10-денні навчання з відпрацювання сценарію розгортання військ в Україні, для відбиття російського прориву з території білорусі.

Стало відомо про реакцію адміністрації Дж. Байдена на [російські акції саботажу](#) в Європі та про сигнал путіну, після якого припинилися випадки надсилання поштових посилок із запалювальними пристроями. За повідомленням [The New York Times](#), Білий дім надіслав попередження помічникам путіна, що «у разі трагедії, кремль звинуватять у сприянні тероризму», після чого путін, імовірно, наказав припинити або ж призупинити подібні акції. Цей випадок, окрім іншого, свідчить про безперервність непрямої комунікації між лідерами США та росії за відсутності публічних контактів.

Через місяць після [катастрофи](#) азербайджанського цивільного літака, очевидною причиною якої було враження російською ППО під час заходу на посадку в Грозному, кремль не визнав своєї відповідальності та, відповідно, доброї волі у задоволенні стандартних для таких випадків [вимог](#) (визнання факту, покарання винних і виплату компенсацій). Натомість офіційна москва вдалася до затягування часу та поширення численних маніпулятивних версій — традиційної тактики, подібної до реакції на [катастрофу МН17 у 2015 р.](#)

РОСІЯ

Російська делегація вперше відвідала [Дамаск](#) після зміни влади в Сирії, але перемовини стосовно збереження військових баз на території країни завершилися безрезультатно. Водночас після тривалої затримки, росія отримала дозвіл на евакуацію військової техніки та майна, яке, імовірно, буде передислоковано на інші російські бази в регіоні.

Свідченням проблем із набором «добровольців», є постійне збільшення одноразових виплат за укладення контракту. Так, самарська обл. оновила рекорд, пропонуючи 4 млн руб. (близько \$40 тис.) за згоду на участь у т. зв. сво. Зростаючі проблеми з набором живої сили визнають і російські «воєнкори». Вони попереджають, що у разі припинення активної фази війни, мало хто із «добровольців» залишиться на зарплати мирного часу, а також, ставлять собі питання, чи багато знайдеться готових знову повірити обіцянкам про прекрасні умови служби, турботу держави та ветеранські пільги, якщо знову почнеться війна. Слід зазначити, що [тижневі витрати кремля на війну](#) (близько \$2,6 млрд), перевищують річні бюджети 80% російських регіонів.

Російська система освіти активно працює над виправданням агресивної політики кремля, мілітаризацією та підготовкою молодого покоління до майбутніх війн. Нещодавно презентовані нові навчальні [посібники з воєнної історії](#) для учнів 6-11 класів, за словами авторів, «адресовані всім любителям воєнної історії, але передусім хлопчикам», і мають формувати «стійкість, готовність до самопожертви, розуміння патріотизму».

Отже, аналіз найбільш важливих подій, політичних заяв та рішень, дозволяє зробити наступні висновки:

- ✓ загальна ситуація та основні тенденції перебігу конфлікту не зазнали суттєвих змін, порівняно з попередніми місяцями, хоча кількість бойових зіткнень дещо зменшилася;
- ✓ зміна адміністрації США не призвела до негайного впливу на хід російсько-української війни, але перші відповідні заяви та рішення Президента Д. Трампа виглядають, радше, обнадійливими для України;
- ✓ резонансна історія із затриманням вищих офіцерів і скандал у Міністерстві оборони на тлі існуючих гострих питань у сфері мобілізації та формування резервів, містять суттєві ризики для внутрішньополітичної стабільності та боєздатності держави в умовах війни.

II. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

Загальна картина зовнішніх подій у січні 2025 р. характеризується, з одного боку, поширенням у світовому політичному просторі прогнозів і очікувань щодо припинення війни в Україні. Ця тенденція переважною мірою пов'язана зі вступом на президентську посаду Д. Трампа та його намірами покласти край війні. З іншого боку, країна-агресор продовжує ескалацію бойових дій, спостерігається військова та політична консолідація країн авторитарного табору (рф-Китай-Іран-КНДР). До того ж ситуація в Європі та ряді регіонів світу має тенденцію до ускладнення.

МІЖНАРОДНІ ПРОЦЕСИ ТА ПОДІЇ

Важливими подіями січня стали інавгурація Д. Трампа, затвердження Конгресом нової адміністрації Білого дому та оприлюднення Президентом США низки резонансних указів. Зокрема, Д. Трамп підписав указ про вихід США з Всесвітньої організації охорони здоров'я та Паризької кліматичної угоди; про закриття південного кордону США для нелегальних мігрантів; про зміну деяких географічних назв; про тимчасову (90 днів) зупинку всіх програм зовнішньої допомоги, що здійснюються Агентством США з міжнародного розвитку (USAID). Останній указ, за інформацією з [різних джерел](#), вже призвів до певних соціальних ускладнень у різних регіонах світу, у т. ч. в Україні. Загалом, активне просування, за допомогою економічних важелів окремих ініціатив американського Президента («покупка» Гренландії; встановлення контролю над Панамським каналом; масова депортація мігрантів), призвело до зростання проблемності відносин Вашингтону з деякими країнами світу.

Своєю чергою, Д. Трамп виступив із серією заяв і закликів щодо скорішого завершення війни в Україні та готовності до діалогу з керівництвом рф. За [його словами](#), якщо найближчим часом не почнеться мирний процес, проти москви запроваджуватимуться економічні заходи. За неофіційною інформацією, нині, команда Д. Трампа готує масштабну [санкційну стратегію](#) примушення до миру країну-агресора та її союзників. (У цьому контексті слід додати, що Дж. Байден, наприкінці своєї каденції 10 січня 2025 р., запровадив найбільший пакет масштабних

санкцій проти 400 юридичних і фізичних осіб російського енергетичного сектору).

З огляду на заяви команди Д. Трампа, слід констатувати, що передвиборчі гасла «завершити війну за один день», залишилися у минулому й нове керівництво США усвідомлює складність і тривалість процесу мирного врегулювання. Протягом січня Вашингтон поки не оприлюднив конкретний план/проект на українському напрямку. [На думку](#) спецпредставника з питань України та росії — К. Келлога, на припинення війни потрібно приблизно 100 днів.

У січні відбулась чергова гібридна атака росії на молдавському напрямку. 1 січня «Газпром» припинив поставки газу до Придністров'я, що спричинило зупинку місцевої промисловості, опалення житлового сектору та загрожувало масштабною гуманітарною катастрофою. Мета енергетичної диверсії москви — спровокувати хвилю нестабільності в регіоні, дискредитувати проєвропейську владу в Молдові, створити «другий фронт» на українському кордоні та забезпечити проросійський реванш на майбутніх парламентських виборах в Молдові. ЄС, Україна й офіційний Кишинів оголосили про екстрену допомогу Придністровському регіону (згодом загроза кризи була ліквідована завдяки «газовому гранту», який був наданий ЄС). Ця ситуація є переконливим прикладом використання країною-агресором енергетичної зброї для втручання у внутрішні справи країн, розширення експансії «руського миру».

У січні спостерігалися тенденції подальшого розмежування та протистояння між демократичними країнами й альянсом авторитарних держав, які намагаються зміцнити внутрішні керівні режими та забезпечити зовнішню консолідацію. У цьому контексті слід розглядати деякі процеси та події січня 2025 р. **Перше.** Фальшиві президентські «вибори» в білорусі (26 січня), які відбулись без участі опозиції, спостерігачів ОБСЄ та без голосування на закордонних дільницях, по суті, слід оцінювати як спецоперацію з пролонгації авторитарного, поліцейського режиму самопроголошеного президента Лукашенка. Країни демократичного світу не визнали цю «перемогу» білоруського

диктатора з результатом 86,8%. Зокрема, ЄС, Австралія, Велика Британія, Канада та Нова Зеландія у спільній заяві відмовилися визнати легітимними ці «вибори». З аналогічною заявою виступили Україна та інші держави світу.

Друге. Триває процес договірно-правового зміцнення відносин між авторитарними режимами. 17 січня, під час візиту Президента Ірану М. Пезешкіана в Москву, було підписано «Угоду про всеосяжне стратегічне партнерство», яка передбачає розвиток співробітництва у військовій, економічній, енергетичній, торгівельній сферах (аналогічний документ росія підписала з КНДР влітку 2024 р.). Паралельно, протягом місяця, тривали перемовини та консультації російського керівництва з керівництвом КНР. Слід додати, що в січні Індонезія стала повноправним членом міжнародної організації БРІКС, яку Пекін і Москва намагаються перетворити на альтернативу колективному Заходу.

Третє. Триває антизахідний дрейф офіційного Тбілісі. На січневій сесії ПАРЕ ухвалила жорстку резолюцію, яка запровадила санкції проти грузинської делегації та вимагає провести дострокові парламентські вибори. У відповідь, грузинська сторона заявила про вихід з ПАРЕ. Водночас про-російський курс керівної партії «Грузинська мрія», репресії проти опозиції, нехтування правами людини — спричинили запровадження санкцій з боку США та ЄС. Цю ситуацію можна розцінювати як початок міжнародної ізоляції країни.

Четверте. Протилежні тенденції прозахідної орієнтації спостерігаються у зовнішній політиці Вірменії. На початку січня уряд схвалив проєкт закону про початок процесу вступу Вірменії до ЄС. Згодом, 14 січня, глави зовнішньополітичних відомств Вірменії та США підписали у Вашингтоні Хартію про стратегічне партнерство. Але це, скоріше, вимушені кроки, обумовлені критичним дефіцитом зовнішньої підтримки, на фоні складних відносин з Азербайджаном, які підтримує Туреччина.

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ

Протягом січня українська дипломатія проводила чисельні переговори та консультації, намагаючись просувати власні ініціативи та розширювати географію зовнішніх

контактів. Зусилля української сторони, в цілому, були сфокусовані на зміцненні політичних, воєнних, фінансово-економічних позицій України (у т. ч. з огляду на можливі перспективи припинення війни) й активізації європейської та євроатлантичної інтеграції країни.

Політичний діалог з іноземними партнерами

У січні офіційний Київ підтримував високий темп діалогу з іноземними партнерами. Серед найбільш важливих контактів варто відзначити участь глави держави у засіданні групи з питань оборони України «Рамштайн» (9 січня), в рамках якої відбулась серія перемовин із воєнним керівництвом українських учасниць. До дипломатичного активу також слід віднести візити української делегації до Італії (9 січня), з метою зміцнення двостороннього військово-технічного співробітництва, й до Польщі (15 і 27 січня), для забезпечення відкриття переговорного процесу про вступ України до ЄС, під час головування Варшави в Євросоюзі.

Ілюстрацією інтенсивності переговорного процесу може слугувати те, що за два дні — 16-17 січня, Україну з офіційними візитами відвідали:

- ✓ Прем'єр-міністр Великої Британії — К. Стармер,
- ✓ Заступник Генерального секретаря ООН з гуманітарних питань — Т. Флетчер та Верховний комісар ООН у справах біженців — Ф. Гранді,
- ✓ Глава МЗС Нідерландів — К. Велдкамп,
- ✓ Міністр оборони Італії — Г. Крозетто,
- ✓ Делегація депутатів Парламенту Словаччини, на чолі з М. Шимечкою,
- ✓ Керівники МЗС Албанії, Боснії та Герцеговини, Молдови, Північної Македонії, Румунії, Словенії, Туреччини, Хорватії та Чорногорії.

Своєю чергою, продуктивною, в плані зміцнення контактів з партнерами та союзниками, стала участь України у Всесвітньому економічному форумі в Давосі (21 січня). На полях форуму відбулись переговори з Президентом Швейцарії, Фінляндії, Ізраїлю, ПАР, Аргентини, Сербії, Азербайджану. Також проведені зустрічі та консультації з Канцлером

Німеччини, Главами урядів Албанії, В'єтнаму, Катару, Хорватії, Швеції, Іспанії, Нідерландів, Бельгії. Також корисними слід вважати **перемовини** з топменеджерами та власниками великих американських і європейських компаній.

Серед інших помітних подій варто відзначити візит до Києва голови ОБСЄ — Е. Валтонен, відвідання України парламентськими делегаціями Латвії та Литви. Особливе значення мали контакти та зустрічі з керівництвом Молдови, з огляду на згадану вище ескалацію нестабільності в Придністров'ї.

Просування українських інтересів й ініціатив на світовій арені

Офіційний Київ докладав зусиль для просування власних ініціатив й інтересів на двосторонньому рівні, на міжнародних майданчиках, а також намагався впливати на порядок денний світової спільноти.

Українська сторона прагнула зміцнити та розширити партнерство з країнами-союзниками у воєнно-технічній сфері. Зокрема, під час згаданого вище засідання групи «Рамштайн», був затверджений **пакет дорожніх карт** щодо співробітництва та допомоги у сфері безпеки. Ідеться про: а) забезпечення військової допомоги; б) організацію закупівель озброєння; в) залучення інвестицій в ОПК України; г) підтримку української оборонної промисловості.

Триває укладення довгострокових угод про співробітництво України з країнами-партнерами у сфері безпеки. 16 січня, під час візиту Прем'єр-міністра Великої Британії К. Стармера до Києва, була підписана «Угода про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії». Документ має довгостроковий характер і передбачає зміцнення партнерства в різних сферах. Згодом, 21 січня в Давосі, Президент В. Зеленський і Прем'єр-міністр Албанії Е. Рама, підписали «Угоду про довгострокове співробітництво та підтримку між Україною та Республікою Албанія». Документ розрахований на 10 років і складається з таких частин: безпека та оборона; політична співпраця; гуманітарна допомога; співпраця на випадок майбутнього нападу росії.

У рамках багатостороннього партнерства Україна намагається забезпечити широку міжнародну підтримку власним довгостроковим інтересам і зовнішньополітичним ініціативам. З цією метою, в Києві, 17 січня відбулась Міністерська зустріч України та країн Південно-Східної Європи. Керівники МЗС восьми європейських країн ухвалили **Спільне комюніке**, в якому декларується підтримка позицій і планів України. Зокрема, держави-учасниці підтримали українську Формулу миру та діяльність Кримської платформи, підтвердили необхідність притягнення росії до міжнародної відповідальності за воєнні злочини, скоєні проти України, а також наголосили на сприянні інтеграції України до ЄС і НАТО.

Офіційний Київ планує зробити перші кроки з розв'язання проблеми повернення українських біженців на Батьківщину. Віцепрем'єр-міністр України, очільник міністерства національної єдності О. Чернишов, **оприлюднив план** створення перших центрів повернення українців у Польщі, Чехії, Німеччині. Новостворені установи мають допомагати нашим громадянам з поверненням до України, а також виконувати функції культурних та громадських центрів.

ТЕНДЕНЦІЇ, ЗДОБУТКИ ТА ПРОБЛЕМИ НА ШЛЯХУ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС

У січні українська сторона здійснила ряд кроків на різних напрямках євроінтеграційного процесу, з метою забезпечення умов для відкриття переговорів про вступ до ЄС. Зокрема: а) відбувся підсумковий раунд консультацій з ЄС щодо Дорожньої карти у сфері верховенства права; б) розпочато обговорення з Єврокомісією українського варіанту **Дорожньої карти** реформування державного управління; в) Верховна Рада ухвалила закон із вдосконалення чинного законодавства щодо викидів парникових газів; г) Кабмін затвердив Національний план управління відходами до 2033 р. тощо.

Важливою подією стало те, що 24 січня Єврокомісія передала Європейській раді перший фінальний звіт, за результатами скринінгу українського законодавства щодо першого кластеру (Fundamentals). Отже, після внутрішніх процедур ЄС (і відповідного консенсусного рішення), має бути організована Міжурядова конференція, на якій сторони

офіційно відкривають переговори по цьому кластеру. Паралельно, наприкінці січня в Брюсселі, [розпочалися зустрічі](#) Україна-ЄС, в межах офіційного скринінгу українського законодавства, стосовно кластера № 6 «Зовнішні відносини». Також стартували скринінгові сесії за розділом «Конкурентна політика» (Кластер 2 «Внутрішній ринок»).

Варто додати, що в січні, Україна, ЄС, Данія та Литва [підписали програму](#) «Ukraine2EU – Фонд підтримки інтеграції України до ЄС», яка передбачає надання фінансової допомоги (€14 млн) українським інституціям в управлінні процесом вступу до ЄС та впровадженні необхідних реформ.

Свою чергою, офіційний Київ провів серію переговорів і зустрічей на різних рівнях з керівництвом Польщі, яка головує в ЄС. Одним із результатів цих контактів стала домовленість щодо розв'язання хронічної проблеми у відносинах Києва та Варшави. Ідеться про ексгумацію жертв Волинської трагедії. Це є важливим кроком, як з огляду на перспективу переговорів про вступ України до ЄС, так і враховуючи президентські вибори в Польщі (травень 2025 р.), в ході яких, ця тема була б предметом спекуляцій і нагнітання антиукраїнських настроїв.

Слід зауважити, що українська дипломатія, з прицілом на майбутній переговорний процес про вступ, намагалася зміцнити відносини з лідерами країн ЄС. Однак, на жаль, слід констатувати суттєве загострення та погіршення відносин з керівництвом

Угорщини та Словаччини. Приводом для цього стало рішення Києва припинити транзит російського газу. Керівники урядів цих країн – В. Орбан і Р. Фіцо, вдалися до антиукраїнських спекуляцій, шантажу та погроз заблокувати євроінтеграцію України. Були ініційовані дипломатичні демарші. Така недружня політика керівництва сусідніх країн викликає стурбованість і містить небезпеку для руху Києва до ЄС, з огляду на консенсусний механізм ухвалення рішень в Євросоюзі.

Підсумовуючи події січня 2025 р., слід підкреслити, що офіційний вступ на президентську посаду в США Д. Трампа, який позиціює себе як рішучий і активний лідер провідної країни світу, налаштований на припинення війни в Україні, ініціював у світовому політичному дискурсі очікування та надії щодо започаткування процесу мирного врегулювання. Але зрозуміло, що цей процес (якщо його вдасться запустити) не буде швидким, і його результати, на даний час, не є очевидними.

Примушення агресора до миру має здійснюватися з позиції сили. Тому, в будь-якому випадку, пріоритетом для України є та залишатиметься зміцнення політико-дипломатичних позицій на світовій арені, посилення обороноздатності та воєнного потенціалу, внутрішньої соціально-економічної стійкості та національної єдності. Важливими факторами є солідарність і підтримка альянсу країн-союзників, подальша інтеграція України до ЄС і НАТО.

РІШЕННЯ ТА ПРОЄКТИ

Хоча й у січні ділова активність традиційно послаблюється, однак, цього року місяць виявився доволі насичений.

Серед ухвалених законодавчих і нормативних документів, які, в умовах необхідності зміцнення оборони та безпеки країни, можуть мати значний вплив на суспільно-політичне та соціально-економічне середовище країни; слід звернути увагу на Закони № 4144-IX та № 4143-IX (від 17 грудня 2024 р.) про звільнення від оподаткування окремих товарів оборонного призначення. Законодавчі зміни передбачають, зокрема, звільнення від ввізного мита товарів для виробництва боєприпасів та обладнання для їх тестування. Крім того, передбачається звільнення від ПДВ імпорту компонентів для виробництва та ремонту дронів – критично важливих для оборони України.

Позитивним також є те, що **зібрані волонтерами кошти**, передані на благодійність, не оподатковуватимуть, а благодійні фонди можуть допомагати військовим без втрати статусу неприбуткової організації.

На подібний напрям дій спрямовані Законопроекти № 12395 та № 12396 (від 9 січня 2025 р.), стосовно звільнення від ПДВ та мита операції з ввезення на митну територію України компонентів безпілотних систем, що ввозяться фізичними особами. Основні положення проекту у частині звільнення від ПДВ поширюються на товари, ввезені фізичними особами, які декларують їх використання для виробництва або ремонту безпілотних систем.

За належного застосування та недопущення «схем» (для уникнення від оподаткування товарів іншого призначення), такі ухвалені закони можуть дійсно посилити бойові спроможності безпілотних систем, які вже зарекомендували себе надійною та ефективною зброєю ЗСУ.

Звичайно, результативність заходів безпеки для України значною мірою залежить від підтримки демократичних країн. Сьогодні є

підстави стверджувати, що партнерські країни, ухваливши рішення про фінансову допомогу, дотримуються вчасного виконання, що має позитивний вплив на головні макроекономічні та фінансові показники та індикатори.

Так, серед найвагоміших показників виокремлюються міжнародні резерви країни. У грудні Україна отримала **рекордний обсяг міжнародної допомоги** – \$9,4 млрд (в еквіваленті). І, за **інформацією НБУ**, міжнародні резерви України, станом на 1 січня 2025 р., (за попередніми даними) становили \$43,8 млрд. Вказане збільшення стало можливим завдяки потужній світовій фінансовій підтримці – близько \$42 млрд. Найбільша фінансова допомога надійшла від Європейського Союзу – \$17,5 млрд, США – 6,8 млрд, Світового банку – \$6,1 млрд, МВФ – \$5,3 млрд, Японії – \$4,3 млрд, Канади – \$1,8 млрд.

Поточний обсяг міжнародних резервів забезпечує фінансування 5,5 місяців майбутнього імпорту, що є вагомим фактором макроекономічної стабільності.

Стосовно партнерів та програм підтримки, вкажемо, що Європейський Союз **надасть Україні фінансову допомогу** обсягом €35 млрд у 2025 р. Кошти будуть виділені в рамках двох ключових програм: кредитної ініціативи G7 ERA та багаторічної програми Ukraine Facility.

Зазначимо, що у 2025 р. найбільше фінансування надходитиме у межах механізму ERA, яким, **сукупно, передбачається допомога** від G7 сумою \$50 млрд. Частково ця допомога буде використана на військові потреби, тому фінансування запитів, не пов'язаних з обороною, буде нижчим. США вже перевели \$20 млрд на рахунок Світового банку, що гарантує їх доступність, навіть якщо політика нового президента зміниться (\$1 млрд вже був виплачений у грудні).

Водночас програма Ukraine Facility **передбачає виділення** Україні €50 млрд у період 2024–2027 рр. З цієї суми €39 млрд буде спрямовано до державного бюджету для

забезпечення макрофінансової стабільності. Решта коштів використовуватиметься як інвестиційний інструмент, що передбачає покриття ризиків у пріоритетних секторах, фінансування відсотків за кредитами та інші заходи.

Своєю чергою, у 2025 р., у НБУ також розраховують отримати близько \$38 млрд від міжнародних партнерів, що, однак, пов'язано з високими зовнішньополітичними ризиками, які можуть зашкодити НБУ підтримувати достатній рівень міжнародних резервів і забезпечувати макроекономічну та валютну стійкість.

Намагаючись нейтралізувати ризики, НБУ вдруге, з початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, [актуалізував інституційну стратегію](#), сфокусовану на спротив російській агресії та відновлення країни. Зазначається, що оновлення стратегії сприятиме підвищенню ефективності діяльності Національного банку в умовах швидкозмінного зовнішнього середовища, посиленню готовності до нових викликів і різних сценаріїв розвитку подій.

Слід нагадати, що у травні 2023 р., НБУ вперше [презентував власну стратегію](#) під назвою «Фінансова фортеця», сфокусовану на спротиві російській агресії та відновлення країни, і, зважаючи на мінливі та непередбачувані зовнішні обставини, документ періодично актуалізується. Перше оновлення стратегії відбулося рік тому – в січні 2024 р., тобто НБУ намагається бути інституційно послідовним.

Між тим, уряд докладає зусиль на закріплення сприятливих умов для вітчизняного бізнесу. Найближчим часом Кабінет Міністрів планує завершити всю внутрішню підготовку до переговорів про підписання «промислового безвізу» з Європейським Союзом.

Слід вказати на те, що [статус кандидата на вступ до ЄС відкриває](#) нові можливості для українського бізнесу. Одна з них – «промисловий безвіз», або Угода АСАА, яка [передбачає усунення](#) технічних бар'єрів у торгівлі промисловою продукцією між Україною та ЄС. Після підписання угоди, українські виробники зможуть маркувати свою продукцію за визнаними європейськими стандартами, а також безперешкодно продавати її у країнах ЄС без додаткової сертифікації. Крім цього, українській продукції,

визнаній ЄС, буде легше вийти й на інші глобальні ринки.

Для України актуальність поглиблення зв'язків з ЄС стрімко зростає не лише задля забезпечення безпекової та оборонної політики. На Всесвітньому економічному форумі Президентка Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн [представила стратегію, що визначатиме розвиток ЄС](#) у найближчі п'ять років. Основними напрямками стали: подолання інноваційного розриву, декарбонізація, створення єдиного ринку для бізнесу та енергетична незалежність. Зрозуміло, Україна має демонструвати готовність і спроможність досягати відповідних критеріїв.

ПОДІЇ, ПРОЦЕСИ, ТЕНДЕНЦІЇ

Хоча Україна досить успішно протидіє російській агресії, однак, поки про стабільне відновлення соціально-економічного середовища говорити зарано. Підтвердженням є те, що у січневому випуску Світового банку [Global Economic Prospects](#) представлено переглянуті прогнози світової економіки, де прогнозується уповільнення зростання економіки України у 2025 р. до 2,0%, у разі, якщо війна триватиме протягом усього року.

Зазначимо, що раніше Світовий банк прогнозував середній показник зростання ВВП України на 5,8% на рік, у 2025-2026 рр., за умови, що активні бойові дії триватимуть упродовж 2024 р. та згодом стануть помірними. Вказані показники кореспондуються з оновленим базовим сценарієм МВФ, згідно з яким, війна росії проти України закінчиться наприкінці 2025 р., і зростання прискориться з 2,5-3,5% у 2025 р., до 5,3% у 2026 р.

Нагадаємо, [за повідомленням Мінекономіки](#), за 11 місяців 2024 р. українська економіка зросла на 4% [$\pm 0,5\%$], однак попередні річні показники вказують на слабшу динаміку зростання реального ВВП.

Одним із головних завдань у макроекономічній сфері вважається приборкання інфляції. Однак, вона залишається галопуючою – [за повідомленням Держстату](#), після зниження до 5,1% у 2023 р., і роком раніше на 26,6%, за підсумками 2024 р. зростання індексу споживчих цін склало 12,0%. Що особливо прикро, так це прискорене подорожчання продовольчих товарів – середні ціни на продукти харчування та безалкогольні напої в Україні у грудні 2024 р., порівняно з груднем

2023 р., зросли на понад 14%. У цьому контексті слід визнати, що Мінекономіки та НБУ вкотре помилились з оцінкою інфляційної динаміки.

Доречно буде зробити загальне зауваження. У листопаді-грудні 2023 р., міжнародні та вітчизняні інститути оприлюднювали власні прогнози розвитку економіки України у 2024 р. Зокрема, як Мінекономіки, так і НБУ, прогнозували річну інфляцію (грудень-грудень) на рівні 9,5–9,8%. Водночас у відповідному прогнозі Центру Разумкова, [опублікованому](#) у листопаді 2023 р., показник інфляції оцінювався у 12,9%. Тобто, ми не бачили чинників, які б дозволяли, в умовах війни, довгостроково утримувати низьку інфляційну динаміку. На жаль, наші припущення виявилися більш раціональними, порівняно з прогнозними оцінками офіційних інститутів.

Іншою значною макроекономічною турботою є високий дефіцит державних фінансів. Міністерства фінансів надало звітну інформацію щодо [результатів виконання](#) державного бюджету України у грудні, і року загалом. Так, у грудні, завдяки значній зовнішній допомозі, дохідна частина держбюджету суттєво зросла і склала 470,4 млрд грн (302,6 млрд грн у листопаді). Касові ж видатки держбюджету у грудні 2024 р. становили рекордні 704,7 млрд грн (426,3 млрд грн у листопаді).

Загалом за 2024 р. держбюджет отримав 3,12 трлн грн доходів, що на 448 млрд грн, або 16,8%, перевищує показник держбюджету-2023 р.

Зазначимо, що міжнародна фінансова допомога у вигляді грантів становила 453,6 млрд грн, тобто приблизно стільки ж, як попереднього року (433,9 млрд грн). Це позитивний, проте дещо неочікуваний показник, оскільки на початку 2024 р. очікування обсягів саме грантової допомоги були вкрай обережними. Фактичний показник засвідчує високий рівень доброго партнерського ставлення демократичних країн до України.

Стосовно видатків держбюджету, то у 2024 р. вони зросли, в порівнянні з 2023 р., на 464,5 млрд грн, або на 11,6% – до 4,48 трлн грн. Таким чином, дефіцит держбюджету сягне рекордного рівня – приблизно 17–18% очікуваного ВВП.

Слід також звернути увагу на зовнішній сектор. За [повідомленням Державної митної служби](#), товарообіг України у 2024 р.

склав \$112,3 млрд, що на 13% більше, ніж було у 2023 р. (\$99,4 млрд). Експорт товарів склав \$41,6 млрд, імпорт – \$70,7 млрд, водночас оподаткований імпорт становив \$57,4 млрд (або 81% загальних обсягів імпортованих товарів).

Стосовно реалізації зовнішньої торгівлі також слід зробити спеціальне уточнення. Висхідна торговельна динаміка значною мірою відбулась завдяки Військово-морським силам (ВМС) Збройних сил України (ЗСУ), які у 2024 р., гарантували прохід Українським морським коридором 9 061 цивільного судна (через порти Великої Одеси пройшли 6 840 суден, а через порти Дунайського кластера – 2 221 судно).

Це дозволило Україні експортувати понад 74,4 млн т вантажів, зокрема аграрної продукції (експортна агропродукція сформувала 61,2% вантажопотоку), що критично важливо для підтримки нашої економіки та продовольчої безпеки світу. Нагадаємо, оголошений українськими ВМС тимчасовий морський коридор розпочав роботу 16 серпня 2023 р., і функціонує завдяки партнерській співпраці. Запуск коридору розблокував діяльність трьох глибоководних одеських портів – Південного, Одеси та Чорноморська.

Морпорти, у січні-листопаді 2024 р., [збільшили](#) перевалку вантажів (порівняно з аналогічним періодом минулого року) на 70% – оброблено 89,8 млн т (52,9 млн т торік). У 2024 р. [морські порти](#) України обробили 97,2 млн т вантажів (+57% дпр).

Збільшення морських перевезень стало можливим завдяки поступовому відновленню залізничних (перевезень). Всього у 2024 р. «Укрзалізниця» перевезла 174,9 млн т вантажів, що на 18% більше, ніж у 2023 р. Перевезення в напрямку західного кордону за рік скоротилися на 9%, до 30,9 млн т, а до портів зросли у 2,4 раза й досягли 53,8 млн т.

На завершення – добра новина про світові досягнення та визнання України. За [повідомленням](#) віцепрем'єр-міністра з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій – Міністра цифрової трансформації М. Федорова, Україні за п'ять років вдалося піднятися за індексом онлайн-сервісів у глобальному рейтингу ООН (Online Service Index), який вимірює прогрес цифрових держав. Україна піднялась зі 102 на 5 місце, з особливими досягненнями у сфері залученості громадян у використання цифрових технологій.

IV. ЕНЕРГЕТИКА

БАЛАНС

У січні відбулася одна комбінована атака на українську енергетичну систему, **передусім** газову інфраструктуру та об'єкти теплової генерації. Внаслідок неї, було тимчасово **зменшено** потужність одного енергоблоку Рівненської АЕС і **застосовано** аварійні вимкнення електроенергії в семи регіонах України. Швидко скасування обмежень і відновлення нормального функціонування системи вдалося досягти завдяки відпрацьованим діям диспетчерських і ремонтних бригад, а також через наявність резервів потужності, внаслідок меншого енергоспоживання.

Базову потужність Об'єднаної енергосистеми України забезпечували дев'ять блоків АЕС, що генерували до 7,8 ГВт енергії. Джерелом маневрової потужності були до 10 енергоблоків ТЕС і ТЕЦ, а також ГЕС і ГАЕС, які спільно виробляли 4,0-4,4 ГВт електроенергії. Генерація на підприємствах ПрАТ «Укргідроенерго» не перевищувала 0,6 ГВт. Суттєво гірші, аніж у грудні, погодні умови, зменшили ефективність роботи СЕС і ВЕС. Внаслідок цього, потужність генерації на станціях, що використовують відновлювані джерела, скоротилася до 0,4-0,6 ГВт.

За експертною оцінкою, обсяги генерації в Україні становили 12-13 ГВт щогодини (у 2021 р. – до 18 ГВт). На АЕС припадало 61-63% генерації, на ТЕЦ – до 14-16, ТЕС – 12-13, ГЕС – 4-5, станції на ВДЕ – до 4%.

Графіки обмеження споживання електроенергії для промисловості й погодинних вимкнень для громадян – не застосовувалися. Невеликий дефіцит енергії, передусім у денні й вечірні години, компенсувався імпортом із держав-сусідів. Утім, останній відіграв незначну роль, про що свідчить використання пропускнуої спроможності міждержавних перетинів на 11%. Об'єктивно, це можна пояснити не завжди сприятливою ціновою кон'юнктурою, обмеженими можливостями передачі електроенергії із заходу на схід і південь, а також збереженням граничних

цін, **установлених** регулятором 20 травня 2024 р.

Нестачі природного газу не спостерігалося. Його добове споживання, завдяки порівняно високій, як для січня, температурі повітря, коливалось на рівні 100-110 млн куб. м, що потребувало відбору з підземних газових сховищ 40-60 млн куб. м (17 січня 2025 р. – 64 млн куб. м). До 50 млн куб. м забезпечував власний видобуток.

Газотранспортна система України функціонувала в нормальному режимі. Попри російську атаку 15 січня 2025 р., в перелік цілей якої потрапили й об'єкти Групи Нафтогаз, номінації замовників послуг зберігання й бронювання потужності, виконувалися повним обсягом.

Оскільки закачування газу в українські підземні сховища в листопаді-січні не здійснювалося, нинішній рівень **запасів** у них є нижчим, аніж минулого року, на 24%, і меншим, аніж у 2015-2018 рр., на чверть (з урахуванням газу, що належить нерезидентам).

Хоча в липні керівництво Групи Нафтогаз **стверджувало**, що зможе виконати план накопичення газу, а саме «13,2 млрд куб. м до 1 листопада», вийти на цей показник не вдалося. Утім, за збереження добового видобутку на рівні 50 млн куб. м, наявних у підземних сховищах 3,5 млрд куб. м (за виключенням 4,7 млрд куб. м газу «довготривалого зберігання» і 0,1 млрд куб. м, що належить нерезидентам), поки достатньо для проходження опалювального сезону за середньої температури лютого не нижче -5° і відсутності масованих російських атак на газову інфраструктуру. Це підтверджують і в Групі Нафтогаз, **запевняючи**, що контролюють ситуацію із запасами: «Їх вистачить для сталого проходження опалювального сезону».

Щоб застрахуватися від можливих проблем, АТ «Укртрансгаз», за **дозволом** НКРЕКП, придбала додатково 96,5 млн куб. м імпортного ресурсу, з постачанням у січні-березні 2025 р.

Запасів вугілля на складах ТЕС і ТЕЦ достатньо для завершення опалювального сезону (3,2 млн т), проте енергетики не можуть скористатися ними повною мірою через пошкодження, завдані вугільним електростанціям.

Внутрішній попит на нафтопродукти перебував на річному мінімумі, проте залишався на достатньо високому рівні завдяки широкому використанню резервних джерел живлення й великій кількості автомобільних перевезень. Попри подорожчання пального на автозаправних станціях на 3-5% унаслідок збільшення ставок акцизного податку, зростання вартості імпорту та здешевлення гривні відносно євро на міжбанківському ринку, нестачі нафтопродуктів не спостерігається та не прогнозується.

ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

У звітному періоді Кабінет Міністрів **повідомив** про відновлення у 2024 р. «4 ГВт потужності теплової та гідроенергетики» та приєднання до мереж 233 нових енергетичних установок, загальною потужністю «понад 830 МВт». Уточнивши, що «мова йде про газову генерацію, а саме: газотурбінні, газопоршневі та когенераційні установки». Глава уряду, проте, не згадав, що влада причетна лише до 183 МВт нової встановленої потужності, тоді як інше, є досягненням донорів та/чи результатом приватних ініціатив.

Утім, учасники **засідання** Штабу з підготовки житлово-комунального господарства та енергетики до осінньо-зимового періоду, відзначивши, що станом на 10 січня 2025 р. тепловою енергією забезпечені «99,5% житлових будинків і 99,8% закладів соціальної сфери», визнали, що план за фактично встановленими в регіонах когенераційними установками й блочно-модульними котельними виконано, відповідно, на 49,8 і 52,8%. При цьому досі не зрозуміло, чому з 486 когенераційних установок і 296 блочно-модульних котельень, **наданих** Україні на безоплатній основі, **запущено** лише 233 і 151.

Визнавши забезпечення енергетичної безпеки одним із десяти пріоритетів діяльності уряду, Кабінет Міністрів **запланував** до кінця року відновити ще «близько 3 ГВт» енергоблоків ТЕС і ГЕС та «ввести в роботу ще майже 900 МВт потужності розподіленої генерації». Показово, що в грудні, Міненерго **обіцяло**

приєднати ці об'єкти ще «до кінця осінньо-зимового періоду 2024-2025 рр.». Певно, в уряді підійшли до встановлення терміну виконання цього завдання обережніше, врахувавши, що АТ «Укрзалізниця» та інші великі компанії, досі не уклали угоди про закупівлю енергетичних установок.

У червні-грудні 2024 р., в рамках ініціативи 20 банків (із часткою понад 85% чистих активів сектору), підприємцям із 21 обл. України, **надано** 10,5 млрд грн. Ці кошти було спрямовано на придбання й монтаж газопоршневих когенераційних установок, загальною потужністю 208 МВт, побудову СЕС (141 МВт), а також закупівлю дизельних і бензинових генераторів (118 МВт). При цьому на розгляді в банках, в січні, перебували заявки на понад 62,3 млрд грн.

У 2025 р. уряд **пообіцяв** продовжити програми закупівлі енергетичного обладнання. Для малого й середнього бізнесу будуть доступні кредити «5-7-9» і **Фонду декарбонізації**, а за **політикою** «Зроблено в Україні», можна буде отримати компенсацію 15% за обладнання в 450 найменувань, придбане в 19 вітчизняних виробників. Складається враження, що в Кабінеті Міністрів не помічають, що борг уряду перед банками з компенсації відсотків за різноманітні «підвищення енергонезалежності споживачів» уже **зріс** до 10 млрд грн.

Також, Кабінет Міністрів **пообіцяв** не змінювати ціни й тарифи для побутових споживачів, щонайменше до 30 квітня 2025 р. і спрямувати на «програму субсидій та пільг» 42,3 млрд грн. При цьому з червня громадяни вже **отримали** на енергетичні потреби 5 270 кредитів, загальною сумою 657 млн грн. Для домогосподарств діє нульова ставка під встановлення сонячних панелей. Водночас ОСББ можуть скористатися програмою **ГрінДІМ**, «**отримати** 2 млн грн на сонячні станції та 2 млн грн на теплові помпи». Втім, кількість охочих скористатися цими можливостями, на подив, є незначною. У 2024 р. було **подано** не більше, ніж 150 заявок.

Серед заходів, ужитих в січні задля розв'язання проблем, наявних у паливно-енергетичному комплексі, варто виокремити:

- ✓ підписання Президентом України законів від 28 липня 2023 р. № 3291-ІХ і від 14 січня 2025 р. № 4217-ІХ, які тимчасово

убезпечують ДП «Енергоринок» і ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» від банкрутства, а також [Закону](#) від 18 грудня 2024 р. № 4154-IX, спрямованого на актуалізацію положень Загальнодержавної [програми](#) розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 р., зокрема щодо корисних копалин, які мають стратегічне та критичне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави;

- ✓ ухвалення Верховною Радою України в другому читанні й в цілому [Законопроєкту](#) № 9381 від 13 червня 2023 р., що доповнює низку законів України у сфері енергетики й теплопостачання терміном «воєнний стан» і посиланнями на документи, якими його введено;
- ✓ ухвалення Кабінетом Міністрів рішень, що відкривають шлях до [виділення](#) €200 млн на закупівлю обладнання для відновлення Канівської, Кременчуцької та Дніпровської ГЕС; [виготовлення](#), постачання та встановлення для ПАТ «Укрнафта» 126 МВт потужності газопоршневих і когенераційних установок; [бронювання](#) військовозобов'язаних працівників-операторів газорозподільних систем; [установлення](#), в місцях зберігання пального інженерно-технічних засобів, захисту від ракетно-дронових атак.

На жаль, триває загострення боргової проблеми. Борги теплокомуненерго за спожитий газ перевищили 72 млрд грн, а заборгованості на балансувальному ринку зростають на 0,7-0,8 млрд грн щомісяця. Учасники ринку електроенергії, насамперед державні, [винні](#) НЕК «Укренерго» понад 34,6 млрд грн. Водночас загальна сума боргу оператора перед учасниками балансувального ринку становить 16,8 млрд грн. І, якщо величину останнього, за рік вдалося зменшити на 9%, то заборгованість сторін, відповідальних за баланс, зросла на 13%.

Проблему можна розв'язати, лише забезпечивши платоспроможність усіх учасників енергетичного ринку — від виробника й постачальника, до кінцевого споживача. Проте Верховна Рада лише підготувала до другого читання [законопроєкт](#), спрямований на покращення платіжної дисципліни на

ринку електроенергії, а уряд бойкотує [скорочення](#) переліків захищених споживачів, частка підприємств критичної інфраструктури в яких становить не більше третини. Остання новина, що стосується відповідної постанови, датована 14 листопада 2024 р., коли її доопрацьований [проєкт](#) було [погоджено](#) Державною регуляторною службою України.

У січні загострилося протистояння між Міненерго та НАЕК «Енергоатом», з одного боку, та профільними експертами й народними депутатами — з іншого. Суперечки точаться навколо термінів початку й технологій добудови третього й четвертого енергоблоків Хмельницької АЕС ([Законопроєкт](#) № 11146 від 3 квітня 2024 р.). Основні претензії до цього проєкту полягають в його [базуванні](#) на техніко-економічному [обґрунтуванні](#), яке було підготовлене станом на 31 березня 2017 р., і запланованому для його реалізації [придбанні](#) в Natsionalna Elektricheska Kompania EAD двох реакторів ВВЭР-1000/В466, розроблених за російською технологією та [неадаптованих](#) під використання паливних збірок компанії Westinghouse (друга редакція [законопроєкту](#) № 11392 від 2 липня 2024 р.). Ситуацію ускладнює [перехід](#) обох сторін конфлікту до особистісних звинувачень і недосконала комунікація. Зокрема, Міненерго стверджує, що будівництво [триватиме](#) «до трьох років», тоді як згідно з техніко-економічним [обґрунтуванням](#) — 84 місяці. [Зазначається](#), що добудова спрямована на підтримку «тарифу на електроенергію для українців на рівні нижче ринкового». Проте в [додатку](#) до [Законопроєкту](#) підкреслено, що НАЕК «Енергоатом» отримує кошти для фінансування будівництва, «оскільки... спеціальні обов'язки, які покладаються Кабінетом Міністрів України на учасників ринку, мають тимчасовий характер». Це [підтверджує](#) й сама компанія, зазначаючи, що «від 60 до 80% власного прибутку направляє, за рішенням уряду, на виконання ПСО», внаслідок чого, «баланс компанії залишається на рівні незначної прибутковості/збитковості», а «формальна прибутковість буде досягнута лише в четвертому кварталі [2024 р.... за умови] максимально можливих обсягів виробництва електроенергії».

Безпосередніми наслідками конфлікту є реєстрація [проєкту](#) постанови Верховної Ради України про звільнення міністра енергетики та спроба ініціаторів придбання російських

реакторів «сховати» предмет [Законопроєкту № 11146](#) від 3 квітня 2024 р. у другій редакції [Законопроєкту № 11392](#) від 2 липня 2024 р.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Оскільки, за [прогнозом](#) Українського гідрометеорологічного центру, середня температура лютого становитиме $-3 +2^{\circ}\text{C}$ (що на $1,5-2,0^{\circ}\text{C}$ вище кліматичної норми), повернення графіків обмеження споживання електроенергії для промисловості й погодинних вимкнень для громадян стає [менш імовірним](#).

Однак, за тим же [прогнозом](#), похолодання до -8°C і нижче, є цілком можливими. За таких температур відбір газу з підземних сховищ, де перебуває менше, ніж 3,5 млрд куб. м (за винятком 4,7 млрд куб. м газу «довготривалого зберігання»), може зрости вдвічі (з 50 до 100 млн куб. м на добу). Тому, щоб уникнути ситуативного дефіциту, бажано було б сформувати додаткові запаси природного газу й резервного палива (мазуту) для потреб ТЕС і ТЕЦ.

Найбільшою загрозою енергетичній безпеці держави як до кінця сезону, так і після його завершення, є висока ймовірність повторення масованих російських атак на об'єкти енергетичної інфраструктури. За [висновком](#) оператора системи передачі: «Єдиною

причиною вимушеного застосування вимкнень завжди було й залишається руйнування енергетичної інфраструктури, внаслідок російських ракетно-дронових атак».

Це актуалізує потребу в обладнанні найбільш уразливих об'єктів паливно-енергетичного комплексу пасивним захистом другого рівня (від ударних БПЛА й касетних бойових частин крилатих ракет повітряного й морського базування), адже щільність їх оборони є [недостатньою](#) без додаткового отримання щонайменше 19 систем типу Hawk, NASAMS або IRIS-T. На жаль, доведена практикою дієвість інженерного захисту, не стимулює учасників ринку до його встановлення й не прискорює темпи робіт, що організує Агентство відновлення.

Не сприяє розв'язанню наявних проблем і намагання Міненерго та НАЕК «Енергоатом» спрямувати наявні в них ресурси не на підвищення рівня захисту енергетичної інфраструктури, розбудову розподіленої генерації чи підвищення якості міжсезонних ремонтів, а закупівлю непотрібних в ЄС реакторів, розроблених за російськими [технологіями](#). До того ж припинивши обговорення своїх планів, намірів і рішень з експертами та громадськістю (а іноді й [приховуючи](#) їх), органи виконавчої влади в Україні стають непрозорими й закритими.

V.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН

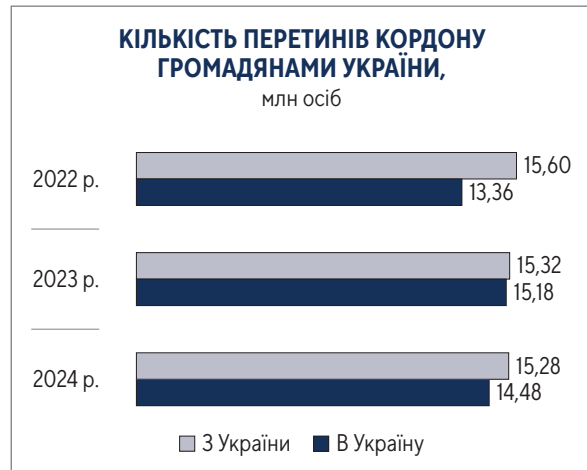
Одним із найбільших викликів, що стоять перед Україною, є питання повернення громадян з-за кордону, яке на сьогодні визнається як друге найскладніше питання, після відбудови та відновлення. З кожним роком, продовження повномасштабних військових дій, зменшує кількість громадян України, які висловлюють наміри повернутися. За приблизними оцінками, наразі за кордоном перебувають 7,7 млн українців, з яких 5,3 млн – в ЄС, понад 4,2 млн українців отримали статус тимчасового захисту в Європейському Союзі.

Згідно з повідомленням Управління верховного комісара ООН у справах біженців, на основі опитування ООН, кількість біженців, які планують або сподіваються повернутися в Україну, зменшилася, порівняно з 2023 р., з 77 до 65%.

Згідно з дослідженням «Voice of Ukraine», у 2024 р. за межами України хочуть залишитися чверть біженців – 26% опитаних, тоді як 2022 р. про такий намір заявляли лише 10% українських біженців. У 2022 р. 58% українських біженців, які проживають у Німеччині, заявили про готовність повернутися до своєї країни. У 2024 р. ця цифра впала до 38%. У Польщі, у 2022 р., приблизно дві третини респондентів сказали, що хотіли б повернутися до України. У лютому 2024 р. ця цифра становила 44%.

У відкритих даних можна знайти цифри щодо кількості українців, які виїхали за кордон, часто вони відрізняються, проте тенденції є ідентичними. Так, за даними Адміністрації державної прикордонної служби України, у 2024 р. 30,11 млн разів громадяни перетнули кордони держави¹ 443 тис. (2%) з тих, хто виїхав, не повернулися назад – це близько півмільйона громадян. Тобто, за рік, у 3,3 раза зросла кількість українців, що виїхали та не повернулись додому. У 2023 р. – різниця між тими, хто виїхав та тими, хто повернувся, складала лише 134 тис. У 2024 р. найбільше людей не повернулося у червні – 194 тис.

У грудні, 2024 р., з метою стимулювання повернення українців з-за кордону, уряд ухвалив рішення про перейменування

Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій на Міністерство національної єдності України, яке, за словами Президента України, «займатиметься справами глобальної багатомільйонної української спільноти – не серед інших справ, а цілеспрямовано». Створення нового міністерства – є одним із пунктів внутрішнього «Плану стійкості», представленого Президентом України В. Зеленським. За оцінкою Прем'єр-міністра України – «це інституційне посилення допоможе сформувати нову якість роботи та взаємодії з багатомільйонною українською спільнотою з усіх хвиль міграції». Створення Міністерства національної єдності також сприятиме формуванню стратегії щодо того, як повернути українців жити та працювати назад в Україну.

Діяльність Міністерства національної єдності України полягатиме у формуванні та реалізації державної політики з питань національної єдності, української самосвідомості, інформаційної політики та стратегічних комунікацій; забезпеченні прав та інтересів українців за кордоном, створення умов для їх повернення чи інтеграції в Україну; координації з МЗС щодо задоволення культурних, освітніх та мовних потреб українців за кордоном; сприянні утвердженню національної та громадянської ідентичності України.

¹ Варто зауважити, що дані Прикордонної служби України відбивають лише інформацію щодо громадян, які виїжджали на офіційних пунктах пропуску. Вірогідних даних щодо українців, які залишили ТОТ або виїхали нелегально, наразі немає.

У січні 2025 р. Кабмін також створив Агентство національної єдності. Як і нещодавно створене Міністерство національної єдності, Агентство, своєю чергою, стимулюватиме громадян повертатися до України та надаватиме їм різні послуги. Основними завданнями Агентства національної єдності будуть: стимулювання повернення громадян до України; посилення зв'язку з Україною та залучення до підтримки України за кордоном; консультування українців, які проживають за кордоном, щодо програм підтримки та надання допомоги у розв'язанні проблемних питань; розв'язання комплексних питань та проблем при поверненні громадян в Україну; сприяння інтеграції України у світовий простір.

Якщо Міністерство національної єдності України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, то Агентство національної єдності підпорядкуватиметься Мінекономіки. Очікується, що Агентство згодом відкриє департаменти у ключових країнах перебування українців, насамперед у Німеччині, Польщі та Чехії, а також, можливо, в інших країнах. У столицях цих країн буде утворено Хаб єдності (Unity Hub).

Таким чином, влада намагається знайти рішення, як відповідати на екзистенційний виклик – відплив людського капіталу та старіння нації. Утім, поки що, залишається невідомим, як нове міністерство, так само як і Агенція, стимулюватиме українських біженців повернутись додому. Відомо лише, що Україна не має на меті примусово повертати своїх громадян або створювати штучні обмеження для українців за кордоном, зокрема щодо доступу до консульських послуг або скасування соціальної допомоги.

Проте, на нашу думку, розв'язати проблеми з поверненням неможливо, лише створивши Міністерство або Агенцію, оскільки саме собою відомство не може нічого зробити без забезпечення базових потреб – безпеки, умов життя, робочих місць. Окрім того, новостворене Міністерство (як і Агентство), стикатиметься з низкою викликів, які можуть обмежувати його ефективність, серед ключових:

Структурні та бюрократичні проблеми

✓ *Невизначеність повноважень*: часто перетинається з функціями інших міністерств

(наприклад, Міністерства соціальної політики, МЗСм). Це призводить до «боротьби за юрисдикцію» та уповільнює рішення.

✓ *Відсутність досвіду*: нова інституція потребує часу для розробки процедур, навчання персоналу, побудови комунікації з місцевими органами.

Фінансові обмеження

✓ *Питання фінансування нового відомства залишається відкритим*. Так, Держбюджет-2025, передбачає понад 1,4 млрд грн на фінансування програм міністерства реінтеграції, на базі якого створено Міністерство національної єдності. Ці програми зосереджені на внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Але відтепер, міністерство єдності опікуватиметься ще й питаннями українців за кордоном. Тому очевидно, що його фінансування мають або збільшити або скоротити програми для ВПО.

✓ *Бюджету недостатньо*: навіть за наявності міжнародної допомоги, кошти часто не досягають конкретних програм, через корупційні ризики або складні процедури їх отримання. Слід також зауважити, що міжнародна допомога Україні, особливо у сфері гуманітарного реагування, також може бути під питанням.

Кадрові проблеми

✓ *Дефіцит експертів*: для роботи з реінтеграцією потрібні фахівці з міжнародного права, психології, урбаністики, але в умовах війни, багато кваліфікованих людей або на фронті, або за кордоном.

На нашу думку, для підвищення ефективності новоствореного Міністерства, необхідно:

1. Чітко розмежувати функції між міністерствами, щоб уникнути дублювання.
2. Залучити міжнародних експертів (наприклад, досвід ЄС у реінтеграції після конфліктів).
3. Спростити доступ до фінансування через цифрові платформи.
4. Активніше комунікувати з цільовими аудиторіями через соцмережі.

VI. ПОЗИЦІЇ ГРОМАДЯН З АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ¹

НЕЗАЛЕЖНО ВІД ТОГО, ВІДВІДУЄТЕ ВИ ЦЕРКВУ ЧИ НІ, КИМ ВИ СЕБЕ ВВАЖАЄТЕ? % опитаних					
	УКРАЇНА	РЕГІОНИ*			
		Захід	Центр	Південь	Схід
Віруючим	67,9	85,1	65,0	62,3	55,3
Тим, хто вагається між вірою та невір'ям	12,9	5,7	15,0	15,1	16,2
Невіруючим	7,3	3,2	7,3	7,1	12,5
Переконаним атеїстом	3,9	0,2	3,7	6,3	7,5
Мені все це байдуже	4,7	3,2	4,8	5,4	5,9
Важко відповісти	3,3	2,5	4,2	3,8	2,6

* **Захід:** Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька обл.; **Центр:** м. Київ, а також Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська обл.; **Південь:** Миколаївська, Одеська, Херсонська обл.; **Схід:** Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Харківська, Донецька, Луганська обл.

«Регіональна належність» респондентів визначалася за регіоном їх проживання перед початком повномасштабної російської агресії (тобто до 24 лютого 2022 р.). Єдиний виняток – при аналізі регіонального розподілу відповідей на запитання: «Якими є відносини між вірними різних церков і релігій у місцевості, де Ви живете?», враховувався регіон проживання респондентів на час проведення опитування.

¹ Результати соціологічного опитування, що проводилося соціологічною службою Центру Разумкова, за підтримки Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні з 25 по 31 жовтня 2024 р.

Опитування методом face-to-face проводилося у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській, Чернівецькій обл. та м. Києві (у Запорізькій, Миколаївській, Харківській, Херсонській обл. – лише на тих територіях, що контролюються урядом України, та на яких не ведуться бойові дії).

Опитування проводилося за стратифікованою багатоступеневою вибіркою із застосуванням випадкового відбору на перших етапах формування вибірки та квотного методу відбору респондентів на заключному етапі (коли здійснювався відбір респондентів за статево-віковими квотами). Структура вибіркової сукупності відтворює демографічну структуру дорослого населення територій, на яких проводилося опитування, станом на початок 2022 р. (за віком, статтю, типом поселення).

Опитано 2 017 респондентів, віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%. Разом з тим, додаткові систематичні відхилення вибірки можуть бути зумовлені наслідками російської агресії, зокрема, вимушеною евакуацією мільйонів громадян.

ДО ЯКОЇ РЕЛІГІЇ ВИ СЕБЕ ВІДНОСИТЕ?					
% опитаних					
	УКРАЇНА	РЕГІОНИ			
		Захід	Центр	Південь	Схід
Православ'я	55,4	38,2	67,3	55,8	53,2
Греко-Католицизм	11,9	39,9	2,3	0,8	2,1
Просто християнин	9,8	6,1	9,6	14,6	12,5
Протестантські та Євангелічні Церкви	2,5	3,6	2,6	2,9	0,5
Римо-Католицизм	1,0	2,7	0,5	0,0	0,7
Іудаїзм	0,3	0,2	0,1	0,0	0,9
Іслам	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0
Буддизм	0,1	0,2	0,0	0,4	0,0
Язичництво	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Інше	0,1	0,0	0,1	0,4	0,2
Не відношу себе до жодного з релігійних віросповідань	18,4	8,6	17,0	25,0	29,4
Не відповіли	0,3	0,6	0,2	0,0	0,2

ДО ЯКОЇ САМЕ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ ВИ СЕБЕ ВІДНОСИТЕ?					
% опитаних					
	УКРАЇНА	РЕГІОНИ			
		Захід	Центр	Південь	Схід
Православна церква України (Митрополит Епіфаній)	35,2	28,0	44,9	27,6	29,5
Українська православна церква (Московського патріархату), (Митрополит Онуфрій)	5,5	5,1	4,7	9,6	5,2
Інша православна церква	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Просто православний	13,7	4,4	16,6	18,4	17,0
Не є православними	44,6	61,9	32,8	43,9	46,9
Не знаю	0,9	0,6	1,0	0,4	1,4

ЯКИМИ Є ВІДНОСИНИ МІЖ ВІРНИМИ РІЗНИХ ЦЕРКОВ І РЕЛІГІЙ У МІСЦЕВОСТІ, ДЕ ВИ ЖИВЕТЕ?					
% опитаних					
	УКРАЇНА	РЕГІОНИ			
		Захід	Центр	Південь	Схід
Спокійними	54,2	58,6	46,8	69,9	55,1
Дружніми	10,4	15,3	8,3	14,8	6,3
Напруженими	9,2	7,5	13,3	0,9	7,3
Конфліктними	5,0	5,6	6,8	0,4	2,7
Важко відповісти	21,2	13,0	24,7	14,0	28,5

У серпні 2024 р. Верховна Рада України ухвалила Закон «Про захист конституційного ладу у сфері діяльності релігійних організацій».					
ВИ ПІДТРИМУЄТЕ ЧИ НЕ ПІДТРИМУЄТЕ ТАКІ ПОЛОЖЕННЯ ЦЬОГО ЗАКОНУ?					
% опитаних					
	УКРАЇНА	РЕГІОНИ			
		Захід	Центр	Південь	Схід
Пропаганда ідеології «руського міра» як безпосередньо релігійною організацією, так і її органами управління, є підставою для заборони такої релігійної організації					
Підтримую	79,7	90,5	78,0	76,2	71,7
Не підтримую	6,3	3,4	5,1	5,0	12,7
Важко відповісти	14,0	6,1	16,9	18,8	15,6
Релігійна організація, яка діє в Україні, не може мати керівний центр у державі, яка здійснює збройну агресію проти України					
Підтримую	79,1	89,7	79,9	68,8	70,4
Не підтримую	7,1	3,6	5,3	11,7	12,5
Важко відповісти	13,8	6,7	14,9	19,6	17,2
Релігійна організація, яка діє в Україні, не може входити до структури (бути частиною) іноземної релігійної організації, діяльність якої в Україні заборонена					
Підтримую	75,2	85,1	74,4	67,8	68,7
Не підтримую	6,6	3,2	5,3	9,6	11,8
Важко відповісти	18,1	11,6	20,4	22,6	19,5
Забороняється діяльність в Україні Російської православної церкви					
Підтримую	74,3	88,6	75,3	59,2	63,7
Не підтримую	10,2	3,8	8,0	19,2	17,2
Важко відповісти	15,5	7,6	16,7	21,7	19,1

Над номером працювали:

Колектив авторів: Ю. Якименко (керівник проєкту), А. Биченко, О. Мельник, М. Міщенко, М. Пашков, О. Пищуліна, В. Омельченко, Г. Рябцев, П. Стецюк, М. Сунгуровський, В. Юрчишин, В. Колобова (практикантка, довідкові матеріали).
Редакційно-видавничий відділ: З. Міщеня, О. Перевозник, Т. Овсяник.

Наша адреса:

01032, м. Київ, бул. Тараса Шевченка, 33Б, 7-й поверх

Телефон: (38 044) 201-11-98

Факс: (38 044) 201-11-99

e-mail: info@razumkov.org.ua

Вебсторінка: www.razumkov.org.ua

